

Kárpáti Kamil
Tref, világszám!

Nóka

„Hozol meleget a hidegre?”

És:

„Kergetsz-e medvét a gyepre?”

– kérdezi Nóka Márciustól.

Ő most éppen éjjeliszekrény.

(Szobákat játszunk, bútorokkal;

Enő az ágy, Zsazsa kanapé,

Renáta, Hajni asztal, kancsó;

„függöny lennék! ezer szemem les!”

„én tükör! a tükör mindent lát!”

izgalmuk rózsaköde nyüzsög,

mint egy Mándy regényben a múlt.)

Nóka négykézláb, térden,

mi meg,

transzba-esettek, a levegőt

hasunkig leszívva

fülelünk:

Kopog-e szekrényláb?

Ajtaja

láthatatlan kéztől nyílik-e?

Semmi által kihúzott fiók

rejt-e takaró-nagy ibolyát?

Szerelmespárt takar?

Halott lányt?

(S míg egy tizenegy éves gyermek

kék trikónadrágban, mezítláb,

forró tenyerét hűti padlón,

bámuljuk elragadtatottan

– hóésésen át, tücsökréten –:

Nap kalácssárgája megkeni,

Hold cicanyelve nyalogatja.)

„Rákuporog meztelen néni.

Sír? Kuncog? Ül háttal az ágynak.

Lepedőn nyög csupaszőr bácsi;

süppedős most, mint perzsaszőnyeg.

Pedig ajtóm csak lábbal rúgja

s dül-fül magában

– súg a *szekrény* –,

ez valóságos kutyakínzó!”

Ó, de az ágy franciaágy még...

„Mire a lábam csúztól húztam,

poloskaszagú szoba mélyén

teletömtek lyukas cipővel,

egerek rágtak bűdös rongyot.

Hó hullt...”

– Galambtojásnyi? –
szólok közbe,
bár egy szeánszon
szigorúan tiltva fölös karaty,
de Nóka tág szembogarában
nem párasodik be a mélyút.

„Akkorák”,

súgja megbocsájtón,
s elbeszéli lába törését...

„Legvégül mikor tűzbe dobtak,
láng énekelt; táncoltam lángként.”

Nóka egyre négykézláb térdel,
mégis heverő testünkön jár;
hajában gyertyaláng-koszorú.
Láng ölének pici mohája;
láng tűz körme; hószerű bokán
túztollú szárny szökteti fölénk.
Néz Beatrice-korú Zsazsa:
Dante is *arrafelé* lehet.
Renáta lovának földig ér
holdfényű farka – és *ugyanott!*

Aztán Nóka ismét Nóka már.

Manneken-Pis

lány-változatban;
hasat dülleszt
és vidáman szól:

„Falon fehér nőarc látható.
Körülötte zöld a növényzet.
A nő fején piros róka ül.
Annak szájában csipog egy veréb.
Hátterük sötét medvebarlang.”

– Kie e kép?! –

„Szabad a gazda?

Szász Endre: Hónapok; Fösvénység.”

S mert írunk egymásnak cetliket,
hogy ne csapjunk zajt, ha Gí tanít,
ezt írja még:

„tudod barátom,
mindegyik hónap egy női arc
s mellékalak... kissé ilyesztők”,

elipszilonnal, de ez csak hév!
Kihagy az iskola? Hát aztán?!
Kibújt belőle, mint nyakörvből.
Cipőben nő a szög? Le vele!

Most megdicsőülten kacsázik
a félhomályos tükör-soron;
látom, valódi a bokaszárny.

Megajándékozom magam egy kutyával

A szükség nagy úr – hallottam én.
Felkerestem. Kértem tőle egy kutyát.
Hogy hol esett ez? – Hallgatok én.
Ej, kérdezzed inkább nővérkém hugát.

Ha elárul – tied napernyőm!
Ha elárulsz: kikaparom a szemed!
És tükör-másom néz pityergőn,
míg pofát vágok s: hamm!, vad kutyám leszek.

Nővérkém húga dehogy beszél!
Még hogy ő! Tükrömből les csak vissza rám.
Eltűnik, mint házfalon a szél.
S: induljunk világgá!, szólunk, én s kutyám.

Most aztán tükröm mögött lapul;
mélázok imbolygó hátán az ebnek.
Vagy hasal az ágján. Alkonyul,
s a hársfazenészek hozzá belesnek.

Hogy ezek ki- s mifélék? Ó, hát
azt se tudod, hársfán zenekar terem?!
Ha húzzák fülembe a nótát,
mind a húsz ujjam a függönyhöz teszem.

Függönyösen párkányon hagyom,
míg az ujjbegyek párnája mind megtelik.
Mivel? Mézzel, csacsi angyalom,
csakis mézzel!, szopogatom reggelig.

Ne kerekíts ily árgus szemet!
Elárulja, hogy kukkot sem értettél.
Hallgass inkább hárszenészeket.
Észre sem veszed s magad is méz lettél.

Zenéből illat, s illat e méz
– ehhez semmi abrakadabra nem kell!
Esti hársfa sűrűjébe nézz!
Nézz, míg virág-diszkója tánkra nem kel.

És látod, hogy minden virágfürt
egy-egy zenekar, bár csak lepke-parány
száz hegedű s csavartnyakú kürt.
– Hóha! Megállj, világot járó kutyám!

Reggel majd igazán elmegyünk.
Most hallgassuk együtt ezt a zenekart.
Álomba hull, összeér fejünk.
Közös takaróval a Hold betakar.

Tref miért nem kék?

Először is: az ő neve Tref.
Nem Trefi – zárja nevét egyetlen f.
Jóban, rosszban, ha örül, ha sír,
egyedülálló név, mint királyra Sire.
Másodszor: bundája hófehér.
Tudom, öleb is van s fehér kiséger,
de ő még csak nem is lisztfehér,
sem hófehér, boltos amit zsákba mér,
se meszelt szoba, se kerti szék,
nagyapa haja se másolta le színét,
nem, mint kék égben vadliba-ék –
ő fehér, fehér! Mert nem lehet kék.
Láttál már kék bundájú ebet?
Vagy lilát? Micsoda tünemény lehet!
Képzeld zöldet! Zöld foltját: hetet!
Hozzá remeterákász tekintetet!
S farka hogy rózsaszín!... Ó, de szép!
Képzelné lehet – csak ne vegyék nesztét!
Hisz álmodhattam volna másnak:
üvegnek vagy háztetőpiros-palásnak,
abban is kék-arany mintásnak,
stráfosnak, bíbor csíkosnak, parázsnak.
Mondjuk, Holdra röpdöső ebnek.
Focikirálynak. Vagy lusta gólzsáknak.
Ájtatos, félénk szelindeknek:
dorombol ő, s a macskák legyintgetnek.
De tehettem-e? A Szigetünk
innen odáig tart csak. Semeddig se.
„Álmod káposztáskertbe kancsalít be,
ott lát kék kutyát!” És jaj nekünk!
Minden Strucctoll néni s Kucsma úr
kék vagy almazöld ebemtől dülva-fül,
akkor is, ha álom csak, szegény,
s nem is ők álmodták, nem ők, hanem én.
Ezért a kutyám, tudd meg: fehér.
Hátáról lábam épp a földig leér.
Igaz, nem egészen, csak az ujjhegyem.
Hogy Tref nagy lenne?! – Ne mondd nekem.
Termetre az hát! De lelke még gyerek.
Szeretem, mint a kisebbiket.

Tükör-párbeszéd

– Nóka, mondd csak, minek néked eb?
– Mert jobb szeretem, mint a sintéreket.

– Szeress engem! Én itt vagyok ám!
– Nem leszel itt, ha rád uszítom kutyám!

És akkor mégis kell valaki,
nem halacska-bujócska, de igazi,

nem kisikló, szökdelő tücsök,
kivel küszködve csak hűlt helyet ütök;

ki keringve néha elém forog –
s függőnyt hullámosító semmit fogok.

Mint tengeren átkelt kismadár,
oly kimerült, ha székemre hullva száll.

Én megítatom, megetetem.
Körülszökdösöm, sosem üres kezem:

„Ez a szép ruhám, örülsz neki?”
Titkaimat szőlőként szemelgeti.

Olykor cica-magába süpped.
Cica-nyújtózással húz tiszta inget.

Szavunk néha egyformán kezdjük.
Fennkölt Szemölcs bácsit jól kinevetjük.

Könnyű vagyok: hisz tudja leckém!
Ülünk az iskolapadban kettecskén.

Kéz a kézben goromba éjben:
ha ő nem fél – Nem fél! – nincs mitől félnem.

Nagyfiúk!... Gonosz Zöldség nénik!...
ha Ellenőr-szemöldök jegyem kéri:

ha szőrös hernyó nyakamba hull –
ővele nem végződik semmi balul!

– Ne mondd! Ha matekból vérzek el,
vajon a táblánál helyettem felel?

Ha Anya cipőjében lábam
nyaktörőn vacog – ő fessebb lesz nálam?

S míg dagadt bokám dörzsölgetem –
túsarka átkopog a fiú-szemen?

S ha Lala libabőrösre néz?!
Őt egérlyuk nyeli, iszkol a merész!

Este jön – tükrömből nyelvet ölt.
Elalszom – álmával telik meg a Föld.

Még szeressem?! Miféle nő ez?!
S szól Tref: – Gyanítom, te vagy, aki ő lesz.

Világszám

Nővérekém húga, Nóka nevű
(mivel nővérekémnek egy szál húga van,
hogy ki e tüneményes eszű,
találd ki – én be nem mutatom magam!),

mióta Tref a cimborája,
valóságos úrnő itt a Szigeten!
Meg se moccan Süni bokája,
ha előtte megyünk – ő köszön nekem!

S amilyen hosszú, épp akkorát
bámul utánunk „Puma” Poma Feri.
De Tref belőlük semmit se lát:
ha úrnőt én – ő a várúrt mímeli.

Vagy legalábbis medvekirályt,
ki után pányvavégen móca liheg.
De a legkisebb havasi lányt:
világszámként kürtöl ki mindenkinek.

S akkor én, bár rezzenetlenül,
míg bárányfelhővé göndörül kutyám,
s egy pacsirta trilláz legbelül,
Nap mögött szállok, mint hab csónak után.

Vontat a Nap, kicsi habruhát,
végig az égen, a bokámnál fogva,
s göndör felhőt – nem is egy kutyát! –
látnak a mélyből: repül gomolyogva.

Napsugár-aranylánc bokámon!
Lecsüngő fejem köré úszik hajam!
Tref, ujjam sem érint!, kiáltom.
Szállok! – de nyomban elszégyellem magam.

Láthatatlan napsugár: hűség
csuklómnál hordoz, s le-lebukó fejem
– látja a nefelejcsszemű ég –
ketten is őrzik, míg játszanak velem.

Kutyám és a Nap. Ők emelik
fönt, fönt! Hol föltűnik az álom-határ...
De a táj folyónkba rejtezik.
S a világszámra lent komisz móca vár.

Megijed a Nap és elmerül.
Hegyesedő füllel szimatol az eb.
Ég-szag, víz-szag, pillangó felül.
S megszólal Tref: – Bundám kifésülheted.

A cinke

– Nincs is Tref! Csak a hóban pár széndarab!
S egy ugrabugráló lila cakk!
– Szén és cakk? Hát az meg mi? – Szemed a szén!
Szád a cakk, ahogy tátogat.
Hol hegyes, hol tág, mintha ő volna csak!
Hunyorítok, és nem látom én!
Jé! Már azt se látom, hogy szemed a szén!
Csak két apró koromkódarab
ment a hóban... eltévedt... s beleragadt!
– Mi az, hogy eltévedt? A szemem? – A szén!
A szénnel nincsen szem! Ó, te szegény!
árvállik hóból harmadik szén.
– Három szem? A harmadik nem az enyém!
– Nana, ha nem is szem: a tiéd!
Mi lesz? Dugd már hó alá orrod hegyét!
– Hogy itt felejtük? S zsebre tegyük
netán valakik?!... Gondolom, nagydarab!
– Nem elefántnyi. De az egerekét
alapul véve nem mondható
kicsinek se! Csak közepes hó-lakó.
– Inkább ágy-lakó és tál-lakó!
És jó meleg tenyeredbe bújtató.
– De ki bújik, mi bújik, a hó?!
Ha egyszer nincsen Tref, csak e rét-lakó
süppedő, szikrázó takaró?!
– Ha nincsen Tref, hát ki hallja hangodat?
Mért hegyes meg tág a lila cakk?
Nemde azért, mert ő is egyre beszél,
ki válaszol a hóból, a szél,
s játsszuk, hogy két szemem, orrom: széndarab,
s szám ugrabugráló lila cakk!
Csak abban tévedsz, hogy szénnel nincs szemem,
nincs füle! Van szíve! Mindene!
– Tref, hova szöksz?! – Nézd, itt is egy széndarab!
– Egy kismadár!... Halott? – Kérdj havat!
Mivel Tref nincsen, hallgassunk hó-szavat!
Hó-tanácsot! Szén-e? Kismadár?
– Él-e, te számár! Picinke széncinke...
– Vedd föl! Majd zúzmara-déringe
leolvad szobánkban... S talán talpra áll.

Piros almahéj

– Miféle könyvet bújatsz? – Kisütnék valamit.
Tref vállamra rakja mancsait:

– De hiszen ez vers, nem pedig szakácskönyv!
– Gurul belőle a varázsgyöngy! –

kiáltom ravaszul (vállam sajog már).
Tref kiköt mind a négy saroknál.

Nincs most ujjamnál hamisabb útjelző,
ahány sarok: gyöngyöcském rejtő

csupa cél, honnan a semmi ránevet.
Tref megunja. – Nem játszom veled!

Esdve nyelvel: – Miért nem játszunk evést?
Kisütsz inkább verscsilingelést?

– Amit itt olvastam, az nem ehető!
S már az sincs, amire tehető...

Rávetkőztetni az alma ruháját,
hol szerzünk vén, pókhasú kályhát?

Hisz kamránkban sincs, mióta kamra sincs!
Ómamák kályhája volt a kincs!

Tudd meg Tref: az volt varázs-gyönggyel tele!
Mamám nézett tűzébe bele.

Kályhacsövében dorombolt macska-szél.
S duruzsolt a piros almahéj:

sült a kályhán, csiklandozta a meleg!
– Te ezt csak könyvből ismered?

S macskáját is?! Csövébe bújt a komisz!
– Még a sültalma illatot is...

– Szeretném látni, itt pissenhetne-e?!
– Hagyj macskát! A szél volt. S éneke.

Odakint galambtojásnyi volt a hó...
– S a sültalmahéj ennivaló?

– Dehogy, Tref! Szagolni kell! – De Tref tátog:
– Könyvedben ily étket talállok?!

„Kolbász, májas hurka lesz ma vacsorára!”,
ha így szólnál: állna a kályha!

Hoznám ómamástul verssorok közül.
Bánnám is, ha alma héja süll!

Ha egyszer tepsin víg hurkaszív rotyog,
keringjenek körül verssorok,

galambtojásnyi nagy hó szakadjon kint:
azért a hurkát bevágom mind!

Tavasza virradunk

Még hajnali fél öt óra sincs.
Házunkra dőlt, álmában horkol a köd.
Lámpa se hint fényt az útra kint.
Dér Anyó matat: inget horgol, beföd.

Cinkénk meg – számít is, hogy alszom?! –
gyógyulófélben már lázzal csicsereg:
– Künn, jégcsap szemöldök-bajszon
fényleni!, fényleni kezd a kikelet!

– Na most meg a fejedre repül! –
Ugrik Tref, s vele telik meg a szoba.
Cinkém párnám mögé menekül,
Dér Anyó lábujjon most oson tova.

Legalábbis paplanom alatt
azt álmodom, térdét mint húzza állig:
kiróg vele – háztetőnk szakad:
látom csillagok ferde koronáit.

Egyik épp a nyílásba szorul,
s bővölten lesi az óriás kutyát:
Tref egyre nő, nyelve bíborul –
de bátor kis cinkém hátára fut át,

s hol Tref füle puhán megtörik,
azon a bolyhos „hegy-nyergen” csak megül.
S álmom még magasabbra szökik,
mert víg cinkeszót Tref kísér *ebül*.

És a csillag igen jólnevelt,
billent koronával átjön a falon,
s paplanostól engem fölemel:
– Honnan tudtátok, hogy épp ez a dalom?

Csakhogy álomképem széthasad.
Tref rég nem csinált ilyen komizságot!
Földre ránt paplant, párnát harap:
– Nem cinkét fogtunk! Örült fakopácsot!

Bezúzza az ablaküveget!
Szárnya úgy veri! Tán nem is volt törött?!
Nem értem, te ezt hogy tűrheted?
Csirreg, csattog, fejed körül pörög!

– Tref! Azt mondja, nyissunk ablakot!
Telet mosdat aranytócsában a Nap.
Lesikált róla havat, fagyot.
Kibújó fűben nyoma sem maradt!

A szájharmonika

Tegnap megnyílt a Céllövölde!
Száll óriás inga: hajóhinta föl-le.

Bádog kasból bodorulva fut
kétkalapnyi felhő, ehető pamut:

cukros vatta! Harapj! De mibe?!
Harapsz, csak szivárgó édes semmibe.

Tref is így járt: hitte, nagy falat!
Kaput tátott – és elhűlve úgy maradt.

– Nem nyeltem még, és üres a szám?!
Nyugtalan szaglászott füst-cukra után,

s íme fűből, az orra előtt
tükrös, szikrás lapocska szemünkbe lőtt!

Fű közül fénye így kiabált:
„Nyomban azé leszek, aki megtalált!”

Hamis vattacukrot feledünk,
szájharmonikára visszanevetünk,

mutatom Trefnek rekeszeit:
– Éjt nappá téve fújom énekeid!

– Hallottad-e már kutyák dalát? –
gyanakodna Tref, de kihúzza magát,

s előlegez egy füzetnyi dalt:
hajóhintából túlzengjük a zsvajt.

Egyszerre csönd lesz. Csak ő meg én.
Szám a harmonikán, a menny tetején,

a hinta merőleges marad:
ömlik a Szigetre ez a pillanat.

Sosem lesz vége! Csupa virág
a csíkosra festett hintán a faláb.

Este bíbor Nap gurul velünk:
ő se megy aludni, ha énekelünk.

Gyerekek, tücskök, virágfejek
koszorúja vakítva körénk lebeg.

De Tref füle jó: – Ki hüppög itt?!
Sír egy csónak, mert a hídlábhoz kötik?

Vagy a híd sír? Vagy szöszyi virág?
Gyerek keresi a szájharmonikát.

Ül a híd karfáján, csupa sár
portól és könnytől az egész arca már.

– Itt harmonikád, te szerencsen!
S vizslatja Tref: – Tán csak tudja énekem!

Tref kicsi akar lenni

– Álom ül szemedben! Jó reggelt!
Megtudhatom? – Csak úgy játszottam kicsit...
– Én is játszottam, csak hogy nagyot! –
Nyújtózom. Kidugott lábam rávirít.

Tíz ujjam mind kalapot emel.
Ő meg pálmaágyi farkával köszön.
Takaróm erre lependerül –
Tref ablakon szökik, hempereg fűvön.

Futnak a rigók ímmel-ámmal,
hajnali híreik füttyülnek tovább.
Tudják, Tref még az álomnál tart:
nem félik a *selyemgombolyag* kutyát.

A kert mindent tud mindenkiről.
S Tref álmáról, ami folytatólagos,
tudják, hogy benne pöttömnyi ő,
amolyan csöpp; alvó csigaház-magos.

Kinek feje szakajtót kitölt,
s ha két lábra áll: a kertkapun kinéz –
borjúnagy eb mért lesz kiskutyus?
Hogy érthetné sok szárnyas rigónyi ész?

Bevallom, engem is izgatott:
– Nem értem, álmodban kicsi hogy lehetsz?
Te vagy a kertben a legnagyobb!
S faggatom: – Ilyen álmon te mit szeretsz?!

Áll, fölülről néz csak lefelé:
– Te meg mindig nagy leszel! Álmodsz nagyot!
Nagy nőt, aki nem lábujjon áll,
hanem lehajol, úgy tár szét ablakot.

– Mert aki nagy, Tref, mindent elér!
– Hát ezért első dolgod reggelente
kinyújtott lábad megmérni jól:
túlnőtt-e ágyadon?! – S néz a szemembe.

– Egyik reggel úgyis túlnövöm!
S majd veszek egy nagyot, hiszik, nem hiszik.
Ezt meg a kutyaházba lököm,
feltéve Tref, hogy összemész kicsit.

– Selyemgombolyaggá? – lopva les,
de hitetlensége jóval komolyabb.
Tessék! Itt egy nagy-nagy méla eb.
S kicsi akar lenni, mint egy gombolyag.

Tref fölsül

Ó, ó! Amíg látogatóba mentem,
befőttem Zsuzska elé tettem,
ahogy kell ilyenkor, rá is nevettem:
„gyógyulj hamar meg!”, s elsiettem,
azalatt,
hisz magammal nem vihettem,
Tref elveszett.
Schol se leltem.

Jaj, lélekszakadva végig a kerten
semmi felvilágosítást se nyertem.
„Szólj, felhő!”
De csak száll felettem.
„Utacskám!”
S előlem elsetten.
„Súgd meg víz!”
Két tenyerembe kimertem,
s nem szól, csak
lábujjamra cseppen.

Fületlen vasbögrém kútba beejtem:
„Szólalj fel Kút Tündér,
Trefet hol leljem?”

Köszönt a Nap. Legurult telten.
Jött a Hold játszani: –
s könnyemet nyeltem.

Végül a boltos ajtajához mentem.
„Mit kérsz?” Állt fel a boltos velem szemben.
„Semmit, semmit... A kutyámat kerestem.”
„Cö-cö-cö”
göcög a nagy pocak menten,
„tán itt az uborkásüvegben?”
Rémkép:
vasketrec,
sintér van szívemben.
Vagy hogy Tref megnyírva s fületlen.

Ám egy picit kutyaláb elém lebben.
Akkorka kismacska kutya csak:
orra fönn,
füle lenn,
majdnem semmisem,

csöpp, hogy kisebbik zsebembe elviszem.

Szőre nyírt,

szeme pötty,

hidegen

vakkant, hogy

(még ilyet! ez is oly vékony, fura vakk):

kutyámat vihetem!

„Vigyem is!”

ajánlja sebtiben.

„Ki kér ily gavallért?! – Senki sem!

A híd alatt kushad, igen kiverten.

El nem viseli, hogy el nem viseltem”,

szól, s elhordja orrát emelten.

„Tref! Mit szerettél ezen az öntelten?”

Tartom nagy buksiját már a kezemben.

„Föl nem rémlik oka”, sóhajt, „nekem sem”.

Csalfa büntudattal néz a kerek szem:

„Nem tetszett néki, hogy én így növekszem”.

A Visszhang

Mottó:

*„Mikor még barátom egy kutya volt
(féhérben járt, mint a királyok,
s nem költészet, hogy szeretni tudott)”*

Hajóval kezdtük. Csak aztán fogattal.

Végül

beérjük lábunkkal, a hattal.

Mikor a bársony hegy élém ül

foszló felhőből puha, nagy kalappal,

zöld erdő-szakálla előttünk,

s fönny, a tág semmiben

csak az ég kékül.

– Most aztán megjöttünk!

„Mi meg már itt voltunk!

Itt voltunk!”

(Szól egy hang,

hal tíz hang.)

– Ők szóltak?

Mi szóltunk?

Mi ez az ijesztő?

– A Visszhang!

– Visszhang?

(Barlangszáj, szakállat eresztő,

fényvesztő.

Cserepes medrében víz pang.)

– Ki gördít hordókat a hegy hasában?

– Te hallod?

– Én hallom.

(Bús baglyok

sűrűből huhognak utánam.)

Bevallom:

– Fává változtam!

Suhogok talpig zöld csipkeruhában!

(Mindig ezt álmodtam.)

– Nézd! Ezüstös fatörzssé nyúlt a testem!

– Nahát, hogy rajtad mennyi madárház van!

– Majd hattyú érkezik az egyik esten.

– Hattyú nem lakik fán!

– De, ha épp nekünk hoz valamit...

– Akkor se!

Vagy csak igen ritkán.

Mondjuk, négylábú

társad is, ha lombpalotádban lakik.

– Te?

Meg egy kétágú
rézagyú!
Hihhi...

– Ha nem – nem.
Egész erdő hív: benne madarászam.
Ég áldjon!
El kell sietnem!
Nem ily lik-luk magason,
szélel bélelt házban!
Még hogy kiessem!

– Tref, hova futsz?!
Jönnek a rókák!
Farkasok! Medvék!

„Rókák!
Nem ismerik a mókát!
A rókák
a mókát!”

– Te hívtál?
Hallod ezt?

„Jönnek a medvék!”

– Én?
Én nem!
Várj csak!
Valamit hallottam,
Visszhanghoz szólottam,
ő mondta:

„Tref jön lobogva, robogva,
medvékre kirontva!
Ne félj! Ő megvéd!”

– Fusson hat lábunk!

– Nincs róka, se medve!
(Kalapot billentve
hegy néz utánunk.)

A zuhanás

Tref azt játssza fönt a dombtetőn: szobor.
Narfényes szélzúgás bundáján kotor,

fülét borzolja, farkába kap –
orrára ültet madarakat,

vagy ha nem is ültet (csak én képzelem,
hogy csórt fennek orrán kék-mellényesen),

küld köré darazsat, pillangót,
s föl-le, hátán járja a tangót,

de Tref: moccanatlan kő, talapzaton.
Szel se megy többre, mintha csiklandozom.

Jól van, légy szobor! Egérutat
talál magának, aki kutat!

Agyó, Tref! Én innen most legurulok!
Légy te csak öntvény, nyomjon fehér burok!

Nekem is segíts, szél! Kicsi szánt,
csúsztass a lejtőn toronyiránt!

Úgyse hall ő most, ha csak süket szobor.
Hínts szemébe virágport, rezgő bokor!

Rejts előle fű, nőlj magasra! – –
S fut rám a mély lélekszakadva.

Ront alulról föl a mély: agyaras orr!
Szembe velem fut a mély: sárkányostól!

Fű takarta púpjain dobál
a domb, mint rázkódó csontu váll.

Mint gonosz számár fölkap s újra levet,
tüskéje tépi térdem, tenyeremet.

Gyermekláncfű-fej – agyonnyomom! –
kap utánam – én mibe kapaszkodom?!

Virágba, göröngybe, s az zuhan velem!
Véres térdem még ki sem nevetetem!

Sáros orrom se! – nyilall belém.
Nem lesz kedvem a bányá legfenekén.

Ijedtségem nálam is jobban robog,
szinte leér! – épp, mikor átkulcsolok

egy napfényű, bozontos fejet,
s még egyet – Treffel – buk fencezek,

aztán – rajta már – csak nyakam nyújtom át,
nézem a szakadék-pocsolyát:

a rög még hull, csobban, elmerül – –
Tref zászlónyi nyelve megnyal kétfelől.

Színhátszók leszünk a Gorgóban

1. (ILYEN A ZÖLD VILLAMOS ÚTJA TAVASSZAL)

Hídra a zöld villamos kikanyarog,
mögöttünk elsüllyed Szigetünk.
Kétfelől sűrűn hulló szikra ragyog,
ablakokba befütyülgetünk.

Nem mi – némábban nálunk senki sem ül –,
hanem a motorkocsi hiszi:
szögletes gépteste paripa belül!
Hátán egy madárház – azt viszi.

Azt hiszi, se nyereg, se kantár,
madaras paripát kaland vár!

Se nyereg, se kantár, se zabra, csak az!
A billegő madárház meg a Tavasz!

Nem a gép sípol – de az öröm!
Kocsisor körül madárözön!

Lólelke nyihog – s a kalitka-orum
jácintos, szalagos a boldog lovon.

2. (ILYEN AZ ESTI AUTÓBUSZÉ)

Mint az éjbe kivetett parázs,
fölizzik a Város fénye, körbefoly.
Mozin a filmcím: Kígyómarás.
S plakátról szól Tom: Így csallak törbe, boy!

Tükrös kirakatokból bábuk
kínálják hosszan az ezüstruhákat.
Csöpp lakktopánba bebújt lábuk,
de nem pingáltak rájuk szemet, száját.

Miért? Miért? – Tán így érdekes!
Bálna röpít – ötvenméteres.

Kék-ezüst oldalán harmonika-sor,
agyából a sofőr hangja hátraszól:

Tülök utca! Tuba utca! Teremszeg!
Csöng a bálna, benne Treffel kerengek.

Áll. Szusszan. S lódul kerekein.
Reflektor süt a szeme helyin.

3. (GORGÓ SZÍNHÁZ)

– Itt vagyunk Tref, viseld jól magad.
De néz már a portás! Kifakad:
– Hohó! A lovatat!...
– Nem ló! A kiskutyám.
– Nem elefántcsikó
e lábra kelt dikó
véletlen?
Fület hegyező ágy?! Hát ébren vagyok?
Szőrpaplan,
s hozzá ez a csóváló farok?!
– Kint hagyjam?...
– Az kéne még csak!
Hogy senki ne merjen bejönni?! -
Mérgeesen int, négykézláb gusztál.
– Ó, csak nem így, alulnézetben
fog a bácsi Trefnek köszönni?!
– Fura eb, ő is hogy megmustrál –
csóvál fejet bajszánál fogva.
De végül fölragyog a porta:
– Vidd be magaddal, ha ilyen pöttömnyi!

*

Túljutva így a legfőbb akadályon,
magam színpados teremben találom,
de gyökeret ereszt mind a hat lábom:
– Tref (súgom), Tref
olyan ez, mint az álom.
Kékes, lisztes, rózsaszíromló,
pilléző fényben
zsinóron függ egy babérfa, pirosuló,
s előtte éppen
nővérekém táncol a színpadi réten.
Mint egy üvegfestményen.

*

Aztán előlopakodnak a Gorgók.
Fatörzsnyi fejüket varjastól hordók!
Pincemélyből morgók!
Táncosnőre hörgők!
És elhallgatnak a vízesés-csörgők.

Trefhez kapok én:
nincsen a helyén.

Parkettán a karma ha hármát koppan:
hófehér teste már a színpadon van!
Szörnyeteg Gorgók elé magát veti –
de Timi, a Táncosnő kineveti!
S hogy rémféjét a sereg leemeli,
Tref Erát, Erzsit nyomban felismeri.
Mekkora szégyen! Rohanok utána
ingó bokával a híres deszkára,
sírnek – de én is gorgós maszkot kapok!
Tref azt mondja:
egész helyre színjátészó tanonc vagyok!

4. (NYÚLFARKNYI UTÓSZÓ)

Hullámzó busz-bálnán s zöld villamoson,
s magasabb, tükrösebb csillag uszályán
Cinkével megy haza Tref, s Nóka lovon.
Kerti rigók a holdsarló hintáján.

Holott a széncinke régen elrepült.
S lovat is épp csak álmodni sikerült.

– Holott kutyám is... – Nóka tükrébe néz. –
Volt? Nem volt? Volt és nincs? Enyém az egész.

Ki volt, aki a hajót kitalálta?

A Medvefogó

A cirkuszi medve, ki fagolyón billeg
és zúzmarás szemmel hegedül, hegedül,
Gyarmat porán végig, kerek börtön alól
szárnyaló gúnárok, ebek közt menekül.

Vad börtönoromnak magasában aztán
dombi erdő tarolt málnásán elhever.
Csalják mézzel, bottal, cifra tűzoltóval,
de kopogni illón – medvénel? – ki se mer.

Megy ekkor egy asszony virágos ruhában.
Nincsen szűrő botja, se tüze – szeme nagy.
S látjátok?! A medve szelíden nyomában!
Jönnék! S köztük én is: anyám szíve alatt.

Hajók

Ki találta ki az első hajót?
S a tüzet? És a kereket?
A szerelem feltalálója ki volt?
Árulók atyja, Efiáltész, ismerem a neved.
És ismerős, aki Marathónból jövet összeesett.
S Heléna, egy féligzöld alma nyertese is.
S ki az élvezetek mesterségét megújította,
a történelemben szerepel félezer kukta.
És ismered, aki szólt:
„Szegények, a mennykő essen belétek!”
Meg azt, aki szólt:
„Szegények! Fenn a mennyben vár a ti
ebédtek!”
És azt, aki a kettőt együtt fújja.

És itt van Napóleon trombitása,
kinek két kezét a gránát kitepte,
de szája a marsot rendületlenül fújta.
És ismerős leghülyébb királyod tyúkja,
pápák kakukktojása,
no meg a vén zászlótartó,
és a kis Dobos is a polcra került,
hiszen kitalált egy tortát!
És a Kékszakállú! Hiszen hordóba zárta a nőket!
És Lédererné, hiszen „keze, feje, lába...”
És a nagy lábú fiú,
aki a rock and rollt kitalálta.

De ki találta ki az első hajót?
Az Ararát hegyén egyszer csak ott egy bárka.
Az Atlanti-óceánba egyszer csak befordul
Gibraltár után az első föníciai.
De kiderül, hogy mindenről lekéssett:
elemi iskoláinkban már a vikingről hallani.
Az ókor tele van szantál tutajokkal.
Cédrusfa paloták ringnak a korallpiros vizen.
Rabszolgányok táncát irigylik a sellők,
míg a gálya szagos fűszerládákkal vonul
s vitorlát vöröslő tenyerek jókedve dagaszt.
A középkor hajói fölött, mint tűzvész visszfénye vérzik
a gályarab-jajszó.

Török vizeken néhány magyar szó.
A hajó orrán a Tengeri Szél bronzfeje fénylik.
Majd kinyomják a szentek
a szarvas, kopoltyús faragott isteneiket.
Elsütik az első mozsarakat.
A dátumot szépen beleöntötték az ágyúcsőbe.
Milyen meséset tévedett, hallod, Kolumbusz Kristóf!
És Egyházat alapított valahol Magellán!
(Egy ilyen jó hajós! Ez mégiscsak sok kicsit!)
És jönnek a kínai dzsunkák, a selyem.
Cervantes egy hajón lesz nyomorék.
A skótok tudják, mit csinált Robin Hood a tengeren.
És így tovább, és így tovább. Hajóra szállt a nép.
Aztán hosszú kéménye nőtt. Oldalán locspocs kerék.
A kisfiú csak ámult, ahogy a kémény
a híd alatt meghajtotta fejét.
És kinőttek titokzatos virágai, a hajókürtők.
És ősszel, ködben a Dunán
hallgatod a mély, a magas, vadmadár hangú
hajókürtöt.
A Kis-Duna egyik falusi városához,
a reves deszkakikötőbe
lassan bekacsázik a cserfes kofahajó.
És San Franciscóban az Arany Híd alatt
piros frakkban áll a néger zenekar.
És Ráckeven láttam utoljára
zenekarral búcsúzó hajót.
És képekről láttam hajólokált, úszómedencét,
teniszpályát. Laticelfülkét sztriptíz utánra.
Mozit. Templomot. Repülőteret.
De ki volt, aki a hajót kitalálta?

Korai emlék

Fölbredtem. Hívtam anyámat.
Keresni kezdtem. De a ház üres.
Sarkokban láttam mostohámat:
anyám űr-helyét. Réműletes.
Köd, semmi szeme jég, tilalom.
Erdősötétjén eltévedek.
De fadóntó jár az udvaron!
Futva anyácskám hoz friss tejet.

E gészen apró kép, csak alig tűnik a szemedbe

D omb-közbe vitt a szél valamit, a csavargó, a bolond.
I lleg fölé víg rubint függőivel a ribizli.
T átika-dzsungel tűzpora kifeszített spanyolfalat.
N em látszik más, csak fény-árny bukfencezés a bozóton.
E gy szem lyuk sem árulkodik, ponyván hasított rés se!
K i se találnád, itt négy hang – a neved – rejtőzködik.

Bözse és a számok

Mit akarnak Bözsétől a vénhedt számok,
görbe képletek, sikamló ábrák?
Tanár úr, Mózes-ük-szakállú álla
mért csattog, mint varjú a napsütésben?!

Ha Bözsit hívja ön,
s ő hallgatag-álmodó,
hát mire vár temetőkapu-szájjal?
Nem vette észre, hogy
a szelíd csönd remegve
Bözsin könnyű csillagot ingat,
mint szalmaszál a tapadó buborékot?
Nem nézett ön Bözse szeme közé?
Hisz színtiszta irigység,
ha szúrós hegyé húzza föl vállát
és rosszallón köhög!

Bözse a puha szerelem alján
kagylókkal játszik,
üveges, kékszínű tengeri fűből
fontam repkedő kötőt
ágyéka elé én,
s ha a számsor
– dobokra pergő kivégző osztag –
kagylókat rugdos s marsol keményen,
kapja kötőjét ijedt szeméhez,
és semmit se lát a vandál veszélyből.

Kis vers Karácsony táján

Átnézhetsz-e az ablakon,
ha jégvirággal van tele?
Kórusban szól sok kis majom:
„Átnézni rajta? Csak mese!”

Hát lehunyt szemmel láthatsz-e?
„Nem én – nevetnek –, még te sem!
Nem látszik úgy a lámpa se!”
S illegnek csak fölényesen.

Bújtál-e kedvenc zugodba
egyedül, de mégsem magad?
„Ha egyszer: egy – csak egy!”, zsongja,
s szétugrik a majomcsapat.

Pedig a jégvirágszirom
félrehajolva utat nyit!
És át lezárt pilláidon
a nyárban láthatsz valakit!

S hiába egy: csak egy – kedvenc
zugodban térdén lovagolsz.
Ugróiskolába lebbensz.
Virágért földig lehajolsz.

Babáid szenderegnek mind.
Télen úgysem nyílhat virág.
Bár rosszcsont szél süvöltget kint:
Nincs maga, ki magába lát.

Nagyanyó rég nem látott unokái

Hogy kerül Juliska néni szonettbe?
Kocát vakargat ez a nagyanyó,
az orra is dércsípte rőt bogyó,
zizzen szoknyája, mint szárított repce.

Pápaszemmel kémlel, mi ez, kelepce,
hogyan ennyi tündér nőtt, mint a hagyma
szökőkútként csobogva magasba –
vagy mind gumókról fölrepdeső lepke?

Álmodik, mikor messze még az este?
S csak, hogy kocája éhesen rőfög,
néz rájuk úgy, mint az elevenekre.

Most meg én látok furcsát: a rögök
fölött jó arasszal, látom, lebegve
nagyanyó száll unokái között.

Nyári Mari könyvébe

Higgy a nevednek: benne a nyár.
S ha nyár: tavasz és ősz – de tél soha
(ahol, mint jégszekrényben a máj,
hó alá zárva csíkra szelt szivünk.)

Hová a völgy, mit tavasz öntöz,
jég-közepünkig kívülről bámul,
s csak képzelünk szirmot, rügyet rönkhöz,
gyümölcsös nyarat, a lombkoronást.

Higgy a nevednek, megszabadít!
Varázköpenyében innen kilop.
S bevár a nyár – szemből-fény vakít –,
mint egy lüktető szügyű antilop.

Alvó Susanne
(Egy világosi házi muzsikálás után)

Szemedet, meleg jánosbogarad
betakarja egy-egy levélszirom,
mert virágnak látom szemhéjadat,
s lélegzésed a vers papiromon.

Mosollyá nyílik álmod zenéje:
az esti zenekar játszik tovább,
s a fonott búrájú lámpa fénye
siklik a tóvízi hullámon át.

Már hajóvá alakult a konyha!
Árbóckosarában a Hold lobog:
fényéből szőtt hálóinged fodra,
de furulyádon billeg ujjisorod,

s a két István, testvéred s Pista bá',
a furulya-társ s a mandolinos
muzsikája kísér mindenhová,
álmod égi, földi partjaihoz.

Éva-lak, Fonyódon

A ház, a ház, a ház.
Szögleteiből darázs citeráz.
Mély folyosóba mész,
függönye mögött vonót húz a kéz.
Pókszötte haju lány
átrepül a magára zárt szobán,
hajad súrolva húz
kiütéses falán át szoknya, blúz.
A válla olyan szép,
mint fióktengelicéd tolla épp.
A melle kerek, szép,
almáskertjét ápolnád, szeretnéd.
A hasa heves, szép
méz-mázás kályha, szád rásüttetnéd.

S lábujjon fülel,
honnán dong darázs,
a ház, a ház, a ház.

Sikondai gyerekrajz

Gelsei Erzsinek

Este volt, s Erzsí, a kaszálatlan fűben futottál.
Kifésült hajadat szentjánosbogarak úsztatták mögötted,
mint menyasszonyi fátyolt, s a tyúkólban vérengző menyét
kakastoll-kavargásból behúzott farokkal surrant rajzpapírodra.

Bátyád marcona fakéreg-szakállasok
bekerítő marsolását rajzolta egyre közeledőben,
s megszületett a világ nevezetes zuga itten:
a kísértetjáráshoz elengedhetetlen
kivájt tökfejű tanári kar
igazi szuroksötét tekintetekkel,
a többinél is fejfel kisebb marótibácsi
(mivel eggyel kevesebb volt a kivájható tök),
összefogódzva csacsifülű nagyanyókkal,
baltaagy-szögletű apukákkal,
s a szerelmet keblük húsdarálóiban eltűntető anyucikkal,
hátrakötött sarokkal szipogva álltak
a fabácsik
fekete körgallérja alatt.

De végül
kislánycopfjuk, stráfos gyerektrikójuk
zsíros-lekváros címerében,
mint borsárga gyantát könnyező kérgen
egy világító bogárszárny,
megragadt Erzsí, büntetést megalégt,
jóakaró pillantásod.

A busz

Kék, bőgő bálna.
Partra, kerékre vontatott.
Ő itt a tenger.
A sosem látott itt ragyog.

A Lázár utcán,
mint kígyóban a kövér falat,
ahol épp úszik,
kipúposítja a falat.

De összeszűkül
nyomában illedelmesen
a házsor. Lassan
nem fér közé az utca sem.

Miért szép a Süllő utca?

Hogy miért szép a Süllő utca,
csak az tudja,
ki a sarki holdsütésben
talál olajfa-kalauzra,
mert az ezüst sombrero's fa
belelát a csomagodba.

Óriás ezüst elefánt lenge
ormányaként súrol az ág,
illatvödröcskéit addig üríti rád,
amíg egészen elmerülsz benne.
Ki tudná jobban, mint ő,
hogyan táskádban felkönyökölt
az elfűrészelt delnő, Pintyő.
S ki lát el jobban az állomásig,
hol szögeznek az arcképedet,
s a körhinták közt álló hintón
kacorbajszú vetélytársad
rajtad nevet.

Barcelonából bika bődül,
San Franciscóból trombita.
Soha nem hitted, hogy az égből
leszállt az Isten kisfia.
Lépj mezítláb ki a fűre,
s a lelked, mint egy nagy csomag,
itt senki sem veszi észre,
a sarki fánál elmarad.

Anyám jácintjai

Titokzatosan gyönyörűt
tanultam játszó anyámtól.
Padláson ómama-szekrény.
Muffból molyfelhő kitáncol.

Kalapon pók karikázik
s padlásnyílás-fénybe a por
száll, mint éledt báli fátyol,
homályban egy virágcsokor.

S már hallok az első csengést:
„Jaj, talán csak nem lesz törött!”
s aggódva rongypólyát hámoz,
de szikrázik keze között

és olyan kék, mint a tenger,
ha szemhúnyva elképzelem –
egymásra nevető arcunk
ránk nevet az üvegeken.

Egész kosárnyi különös
béléses, tálás szép üveg:
lilán derengnek, borszinün
lövelik rám a fényüket.

Visszük a létrán lefelé.
Karjában én meg a kosár,
s ahogy csendül, nevetve szól:
„Látod, egész kosárnyi nyár!

Kint hullik a hó, fúj a szél?
Szembekacagjuk a rosszat!
Tenyérenyi kert az asztalon
hóésésben illatozgat.”

Hittem is, nem is. Valami
homályos kép rebbent bennem.
Karácsonykor zöld búza nőtt
nálunk egyszer, cserepekben.

Virág – üvegből?... Nőhet az?
Anyám csak vígan dolgozott.
Üvegbe víz került. Bele
csöpp vasalószenet dobott.

Aztán a parányi tálat
föülte az üvegre,
lukas volt mindegyik tányér,
hát egy hagymával befedte.

Barna héjú volt a hagyma,
öreg-ezüstös, kopottas.
Újságpapír csákót nyomott
rá az anyám, hogy „aludhass!”

Elhűlve néztem, mit akar?
A víz, a szén, az a hagyma
nem szólt, nem moccant, csak túrte
ahogy sorban letakarta.

Majd múltak a hetek. Réten
leterített fehér medve,
a havas föld egyre porzott,
szél cibálta fenekedve.

Láng nyelve a kályha-ajtón
kíváncsian kikandikált.
Almahéj sült, dió gurult.
A sok üveg sötétben állt.

Egyszercsak hallom, hív anyám.
Szánkóztam a Jutadombon:
fehér arcom bazsarózsás,
van kristályos hó-bozontom.

Havasán futok hang iránt
s lábam majd meggyökeredzett:
Az üvegekben porcelán
fehér kígyók tekeregtek.

Vagy ha nem kígyók – a hagyma
eresztett meseszép szakállt.
Mint a fehér rakottszoknya,
amit tündérderék riszál.

„Ilyen fonadék nincs is tán,
hajló alabástrom lián...”
Tapsol anyácskám, jót nevet
olvadó hóember-fián.

„Ez csak a gyökere – hanem
a papírt is emeld feljebb!”
S hagymából zöldláng levelek
valamit már kiemeltek.

Még körbeölelték óvón,
rejtették, de nem sokáig!
A fényben úgy nőni kezdtek
– áll most csupa királylány itt.

Szétnyíló kardlevelek közt
lábujjon állva vigyáznak.
S gyermeknyi anyámat látom,
belőlük néző anyámat.

Ajánlom a *Tengerre vetett ágy* egyik példányát

Szárnyas csikólánynak, versíró Eszternek
ajánlom ágyának, szerszámnak, fegyvernek.
Szenvedésből lecke. Boldogságról térkép.
Tartsd meg erős kézzel, mert szökevény Szépség.